

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

26. An Religiosi teneantur ieiunare? Et quid de Musicis, Cantoribus etiam
Religiosis, & Cameræ Principis? Et cursim docetur Cantores causæ
conservandæ vocis posse in Quadragesima ovis uti. Ex p. 11. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

in Decalog. tom. 1. lib. 3. cap. 2. dub. 7. num. 12. qui citat Filliucium, itinerantes in curru, si longum sit iter, excusari à ieiunio, curru enim valde concutit, & defatigationem inducit, nisi valde commodus esset, ut valde modica defatigatio contingeret. Verum Pasqualigus *vbi supra*, num. 7. sic subdit: qui verò vtuntur in itinere equis conductis, regulariter immunes mihi videntur à ieiunio: nam regulariter equi lassant plurimum equitantes; illos enim valde concutunt, præsertim quia citato gressu incedendum est, ut destinatum iter pro illo die conficiatur, & idè non solum laborandum est in regendo equo, sed etiam in regendo seipsum ad euitandas ingentes concussiones. Vnde aliquando ipse minùs fatigatus sum pedes eundo, quàm talibus equis vtendo, & elegissem tota die continuare pedestre iter, quàm equitare, si socios sequi potuissem, & conficere totum iter destinatum. Ita Pasqualigus. Sed tu cogita, & scias ut loquatur Martinus, *vbi supra*, quòd [Todo esto es arbitrario, y mirandolo con equidad, aunque vno se engañe con buena fe, pensando que ay causa bastante para excusarse del ayuno, no peccatà mortalmente, aunque no la aya.]

RESOL. XXIV.

An Prædicatores, & Magistri, qui publice alios docent teneantur ad ieiunium?

Et in hoc distinguendum sit inter Prædicatores, qui in diebus Quadragesimalibus concionantur, & qui in diebus Dominicis tantum?

Idem, quod de Prædicantibus, dicendum est de Confessorijs. Ex p. 1. tr. 9. Ref. 10.

Sup. contèto in hoc & duobus §§. seqq. inf. in Ref. 27. à §. Respondeo. vlt. que ad §. Vnde.

§. 1. **N**egatiuè respondent Ioann. de la Cruz *in direct. consp. 1. præcept. 3. art. 5. dub. 9. concl. 2.* vbi sic asserit: Excusantur, qui ob opera pietatis maiora ieiunio non valent ieiunare, ut prædicando, docendo. Idem docet Tabiena *verb. ieiunium. n. 16.* Filliuc. *tom. 2. tr. 27. p. 2. c. 6. num. 124.* Azor. *p. 1. lib. 7. cap. 28. q. 1.* Graffius *part. 1. lib. 2. cap. 37. n. 54.* Antonius de Litteratis *in sum. p. 1. c. 19. n. 9.* Fernandez *in exam. Theol. mor. p. 2. c. 8. §. 2. n. 12.* Nauarrus *cap. 21. num. 16.* Gabriel *in 4. dist. 16. q. 3. art. 1. resolut. verb. ieiunium. n. 21.* Reginaldus *tom. 1. lib. 4. c. 17. n. 119.* Syluius *in 2. 2. D. Thoma, q. 147. art. 4. & alij.*

2. Sed hoc intelligunt supradicti DD. quando commodè ieiunare non possent: nam, si possent, tenerentur: & idè asserit Villalobos *in sum. tom. 1. tract. 23. differ. 4. n. 15.* [Se excusan del ayuno los Predicadores, Maestros, y Doctores, que enseñan à otros, quando no pueden hazer los tales officios ayunando: mas de ordinario, creo que pueden estos ayunar.]

3. Sed pro praxi Confessoriorum, quid ego sentiam, dicam breuiter. Prædicatores qui in diebus quadragesimalibus concionantur, puto omninò excusandos esse à ieiunio: quia summopere laborant. De Prædicatoribus verò, qui Dominicis diebus tantum concionantur, puto, ut plurimum, non esse à ieiunio excusandos, nisi essent debiles, & parua complexionis: & idè hoc remittendum puto ad arbitrium boni viri. De Lectoribus verò puto cum Fagundez *Præcept. 4. lib. 1. cap. 8. num. 19.* qui videtur etiam docere, non esse omnes excusandos; sed tantum illos, quorum labor improbus est; vel qui ita debiles sunt, ut sufficienter studere non possint, ut lectionem explicent, & legant cum satisfactione.

4. Notandum est verò, supradictam doctrinam procedere, etiam quoad Confessorios, quos à ieiunio excusant DD. *supra* citati, quando, ut notat Fagund. *vbi supra*, & alij, assidue penitentium Confessiones audirent; & ieiunium commodè obseruare non pos-

sent; & id in causa sit, ut à Confessionibus desistant. secus autem, si audiendo Confessiones, possent etiam commodè ieiunium seruare, quod arbitrium boni viri considerabit.

RESOL. XXV.

An Prædicantes, si ex mercede concionantur, teneantur ieiunare?

Et quid de Musicis?

Et an sit fas Presbyteris ouis in Quadragesima vesci causa vocis conseruanda?

Et quid est dicendum de Cantoribus ad solatium Principis in Camera concinentibus, an teneantur ieiunare? Ex p. 1. tr. 9. Ref. 11.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet ex Syluest. & Caiet. Binsfeldius *in Enchir. Theolog. p. 3. c. 32. conclus. 9.* & illam videtur etiam docere Philarch. *de off. Sac. tom. 1. p. 2. lib. 3. c. 25.* Toletus *lib. 6. cap. 5.* Fernandez *in exam. Theolog. p. 2. c. 8. §. 2. n. 12.* Fagundez *Præcept. 4. lib. 1. cap. 9. num. 19.* vbi tunc excusant Prædicatores à ieiunio, quando concionantur ex officio, puta ex obedientia, vel ex voto: seu, si eorum conciones essent multum viles populo.

2. Nauarrus verò *in Man. c. 21. n. 17.* & post illum Graffius *p. 1. lib. 2. c. 37. n. 54.* & Reginaldus *in praxi. 1. lib. 4. c. 17. n. 219.* putant, hanc sententiam esse veram, quando talis Prædicator concionaretur principaliter propter lucrum: secus, si minùs principaliter ob necessitatem se sustentandi.

3. Sed ego puto absolute dicendum esse, Prædicatores excusari à ieiunio, etiam si conciones suscipiant ob mercedem; & ita docet Bonacina *tr. de leg. disp. vlt. p. 1. punct. vlt. n. 13.* & Filliuc. *in praxi. tom. 2. tr. 27. p. 2. c. 6. n. 124.* & Lessius *lib. 4. c. 2. dub. 6. num. 44.* putant contra Fagund. & Philarchum, quòd non est necesse, ut prædicatio efficiatur ex voto, vel officio.

4. Quoad Musicos verò ita asserit Sancius in *Sele. Eli, disp. 44. n. 18.* [Cantores conductos ad canendum, siue salarium aut præbendam ad id habentes, possunt non seruare ieiunium, si ad canendum redderentur inmodum habiles. Et præbyteris, ouis in Quadragesima vesci fas erit, causa vocis conseruanda: non enim causa ieiunij adstrictus est aliquis diminutè suum exequi minus.] Ita Sancius, qui in facti contingencia ita fuisse consulum in Hispania restatur: quòd ego vtgentibus procedere existimo in cantoribus ad solatium magni Principis in camera concinentibus.

RESOL. XXVI.

An religiosi teneantur ieiunare?

Et quid de Musicis, & Cantoribus etiam Religiosis, & Camera Principis.

Et cuiusmodi docetur Cantores causa conseruanda vesci posse in Quadragesima ouis vti. Ex p. 1. tract. 1. & Miscell. Ref. 4.

§. 1. **M**ouet hanc difficultatem Ioannes Caramuel *in Theologia fundamentali; fundam. 53. §. 26. numero 1528.* vbi sic ait: Miraris in dubium reddi rem tam claram, teneri Ecclesiasticos ait, & præcipue Monachos, qui maiorem perfectionem professi, at ego te non inuiso, sed hunc syllogismum propono (Musici inquam à ieiunio excusantur: at omnes Religiosi sunt Musici, nec in mundo Musici, qui plus cantent, quàm Monachi, & Benedictini præcipue; Ergo monachi non tenentur ieiunare) quæ ratio idem de cæteris Religiosis euincit: nulli enim qui non cantent

plurimum seculares. Puto quidem consequentiam legitimum, minorem, & maiorem probo citando Sanctum, Dianamque, ille in *selectis disput.* 44. num. 18. sic inquit. Cantores conductos ad canendum, siue salarium aut præbendam ad id habentes, possunt non seruare Ieiunium, si ad canendum redderentur inhabiles. Et præbyteris ouis in quadragesima vesci fas erit, causa vocis conseruanda: non enim causa Ieiunij attritus est aliquis diminutè suum exequi munus. Ita ille, qui inhabilitatem ab impotentia distinguit, & iudicat eum qui Ieiunando cantare quidem possit, sed inhabiliter non tenet ad Ieiunia: & affirmat hanc etiam sententiam aliorum sententiam in Hispania. Addit Diana *part. 1. tract. 9. resolutione 11.* hoc vrgentius procedendum in cantoribus concinentibus in Camera ad Principis cuiuscumque solatium: Ergo hoc vrgenter in ceteris debet procedere. Ergo Monachi cum ratione laboris, & defatigationis eadem lege, qua fossiores, aut saltem Prædicatores, & Lectores iudicandi sunt: Tum ratione vocis conseruandæ, eadem lege, qua musici, præbendarij, Præbyteri, maximè cum frequenter, & qui Præbyteri sint.

1. Ergo si hos etiam excludimus, qui erunt in Ecclesia Romana, qui teneantur obseruare Ieiunia? Volo non seruire, sed sincere erudiri, Hucusque Caramuel.

2. Sed pace viri amicissimi hæc argumenta aperiant viam ad opinionem singularem contra praxim omnium Religiosorum, & cum hanc sententiam viris doctis referrem, aliqui riserunt, alij in atram bilem incurrunt, & quidem Pater Societatis Iesu iocose, & facere respondit. Si sententia Caramuelis esset vera, malum Societatem esse adstrictam ad canendum in Choro; nam essent deobligati ad Ieiunio.

3. Non sunt igitur Caramuelis argumenta audienda, & quis quæso laborem Religiosorum in canendo æquiparet, vt facit Caramuel, cum labore fossioris? Fossiorum labor est improbus, laborant toto corpore, stantur, attolluntur, sudant, defudant, laborant Sole sub ardenti, laborant sub Ioue frigido.

4. Religiosi verò dum psallunt in choro Ecclesiæ, manent in suo stallio, vel stantes, vel sedentes in emittenda voce pro cantu; quia non canunt figuratè, sicut vi, & difficultate illam emittunt? Cantus eorum non est continuus, sed interpolatus; adest enim magna distantia temporis inter vnum officium, & aliud; Vnde tempus quiescendi habent; Ergo nullo pacto, vt omnibus pater, labor Religiosorum in canendo videtur æquiparandus labori fossioris, vt putat Caramuel.

5. Neque labor Religiosorum canentium videtur eam æquiparandus labori concionatorum; Isti enim iuste à Doctores excusantur à Ieiunio; Nam labor eorum in quadragesima est nimis improbus, non solum enim laborant, & sudant toto corpore, & hora concionis, sed laborant per totum diem, & noctem studendo pro ipsa concione, & postea vt illam seruire in memoria teneant, & vna peracta concione, statim ad aliam debent se ipsos preparare, Itaque labor concionantis, est labor improbus mentis, & corporis.

6. Nec, vt vult Caramuel, possunt Religiosi canentes in Choro excusari à Ieiunio ratione conseruandæ vocis, vt Musici; nam Musici excusantur propter salarium, & ne diminutè exerceant manus suam ad quod tenentur, & ne reddantur inhabiles ad canendum cum periculo damni notabilis propter vocis amissionem; sed Religiosi satisfaciunt muneri suo canendo in Choro siue cum voce sonora, siue cum voce rauca, nec timent, vt musici, esse dimittendos à ser-

uicio Ecclesiarum, vel principum, & semper securi sunt siue bonam, siue malam vocem habeant, quod inuenient mensam paratam in Refectorio cum solitis pitantiis, Ergo est dispar ratio inter illos, & musicos.

7. Adde, quod Musici, quia canunt figuratè non solum laborant corpore, sed etiam mente, quia egent maxima attentione ad notas musicales; sed Religiosi absque labore in Choro canunt semper eodem modo facili, ac consueto, & ea quæ canunt, ferè semper memoriter sciunt.

8. Adde, quod ego Musicos excuso à Ieiunio, non tantum ratione laboris, quantum ratione, vt possint rectè, & decenter adimplere eorum munus absque periculo magni damni suæ sustentationis, nempe ansistendi officium, mercedem, gratiam Principis, & similia; quod non potest euenire in Regularibus, si male vel bene, rauce vel suauiter canant; Ergo, quoad excusationem Ieiunij non valet argumentum de Musicis ad Regulares.

9. Et ideo nostram sententiam tenet loquendo in specie de Musicis, & Regularibus canentibus in Choro Pasqualigus in *praxi de Ieiunio decis.* 38. num. 3. vbi sic ait: Sed dubium remanet an Cantores, qui canunt in Choro per plures horas, vt ij qui non solum canunt horas Canonicas, & Officium Beatæ Virginis quando in breuiario præscribitur; sed etiam plures Missas in eodem die, immunes sint ab obligatione Ieiunandi? Respon. regulariter non esse immunes, nam videmus passim hoc præficari cum manutentione Ieiunij; quia licet laboriosum sit tandiu cantare, cum tamen non sit nisi per paucas horas diei, non sufficit vt tollat obligationem Ieiunandi: Si tamen cantor esset debilis complexionis, ita vt post Ieiunium lassus remaneret, & parum habilis ad cantandum toto illo tempore, posset vespere antecedenti canere, aut saltem largiorem collatiunculam sumere, quando contingeret mane sequenti diu esse cantandum, & hanc puto esse mentem Vvigers *cap. 7. Theolog. instr. §. 3. vers. 2. in fine*, dum docet excusari à Ieiunio Cantores, qui laborant in cantando diuino officio.

10. Ita Pasqualigus, qui absolute contra Caramuelem docet Regulares canentes in Choro non excusari à Ieiunio, licet in aliquibus casibus particularibus, & raro contingentibus id ipse concedat.

11. Et nostram sententiam præter Pasqualigum tenet etiam Leander *de præceptis Ecclesiæ tract. 5. disput. 8. quest. 127.* Relinquendo igitur amicissimum Caramuelem firmo magis nostram opinionem de Musicis. Ideo præter Doctores à me alibi adductos, illam tenet me citato Martinus de San Ioseph in *mon. Confes. tom. 1. lib. 2. tract. 12. de Ieiunio, n. 12.* vbi sic ait: [Los Cantores conduzidos por estpendio, y los que tienen Prebenda por el canto, estan excusados de ayunar, si el ayuno estoria al exercicio de la voz, D. Thomas quodl. 5. art. 18. Filliuc. 2. tom. tract. 27. Sylu. verb. Ieiunium quest. 9. Ioannes Sanchez *disput. 5. n. 18.* Diana 1. *part. tract. 9. resolut. 11.* que afirma, es lo mismo en los Cantores à quien dan salario, porque firuan de solaz à algun Principe.]

12. Ita ille, cui adde, me etiam citato, Andream Mendo in *Bull. Cruc. disput. 18. cap. 1. num. 5.* & me citato Leandrum *de præceptis Ecclesiæ, tr. 5. disp. 8. q. 126.* & me citato Rocaful. in *praxi Theol. moral. tom. 2. de præcept. Ecclesiæ, cap. 9. n. 182.* qui testatur, cum hic casus consultus esset in Hispania; secundum hanc sententiam respondisse.

13. Vide etiam Syluestrum *verbo, Ieiunium, quest. 9. n. 26.* Trullench in *Decal. tom. 1. lib. 3. cap. 2. dub. 7. n. 15.* & Filliucium *tom. 2. tract. 27. part. 2. cap. 6. numero 124.*

Chili

Alibi in Ref. annot. seq.

Que hic est Ref. antecedens, signat in §. vi. & in alio §. eius not.

Chilipum in summa verbo ieiunium n. 2. littera R. Ioannem de Soria Epilogo summarum p. 2. tom. 1. sect. 3. disp. 2. §. circa excusationem à ieiunio, ubi etiam docet, quod licet Cantoribus causa vocis conferuandæ utiouis in quadragesima, si aliter, &c.

Sup. hoc inf. in §. Respondeo. & §. Et ad illud, huius Res. & in aliis §§. eorundem annotationibus.

RESOL. XXVI.

An Inquisitores Hispani, Præsides Consiliorum, & Consilij, &c. teneantur ieiunare?

Et quid est dicendum de Doctoribus regentibus Cathedralium, & de Prædicatoribus in Quadragesima? Ex p. 11. tr. 4. & Misc. 4. Res. 12.

§. 1. **N**egatiuè respondet Pasqualigus in Praxi de ieiun. dec. 325. num. 4. ubi sic ait. Ex quibus colligitur, quod si quis per totum fermè idem in negotiis difficillimis occupatur, ut contingere potest in oratoribus Principum, Præfèctis Urbium, Ducibus exercituum, qui semper negotia difficilia animo reuoluunt non teneri ad ieiunium, si quidem talis occupatio plurimum consumit spiritus, & inducit notabilem debilitatem, & idem censendum est de cæteris ministris, qui plurimum occupantur in negotiis publicis. Ita ille. Vnde P. Hurtad. var. tom. 2. tract. 10. cap. 9. n. 140. subdit hæc verba.

2. Hæc doctrina valde notanda est, cum sit nimis conformis rationi, & sic Præsides Consiliorum, Consilij viri, & similes securè sunt excusati ab obligatione ieiunij; si enim Lectores, & Prædicatores deobligantur à ieiunio propter vnâ lectionem, aut sermonem vnus horæ spatio durantem, cum isti ministri spatio quinque, vel trium horarum assistunt tractantes negotia difficilia, & diuersa, obligati ad studendum, ut rectè decident causas, multò magis excusabuntur non solum diebus Consilij, sed etiam diebus festiuis, & feriatis; ita respondi interrogatus, antequam viderem auctorem istum. Hucusque Hurtadus, cuius doctrina esset etiam applicanda auditoribus Rotæ pro die in quo, ut Romæ dicimus informantur, & in die seq. in quo student.

3. Et quidem Hurtadus pro sua firmanda sententia adducere poterat non solum Pasqualigum, sed Lessium l. 4. cap. 2. dub. 6. num. 43. dicentem, omnes nequentes officio suo fungi cum ieiunio, etiam si labor non sit nisi ingenij, exemptos iri ab illo, quia parum refert qualis sit labor, si non patitur secum ieiunij vsum.

4. Quo fit ait Sancius in selectis disp. 54. num. 17. excusatos iri iudices à ieiunio, dum ob magnam occupationem causarum defatigantur, aut defatigandos iri probabiliter arbitrantur. Non enim ab officio cessare constringuntur.

5. Itaque concedo Patri Pasqualigo, & Hurtado quod non solum labor corporis, sed etiam labor animi, & solius ingenij sit incompatibilis, cum parum referat, qualis sit labor, si non patitur secum ieiunij vsum; quod præter Doctores citatos tenet etiam Bossius var. tom. 2. tit. 21. num. 73. Castrus Palaus tom. 7. disp. 3. punct. 1. §. 5. num. 10. Ioseph Roccaful in Praxi tract. mor. tom. 2. lib. 3. de præcept. Eccles. cap. 9. num. 162. Layman l. 4. tract. 8. cap. 3. n. 3. Filliucius tom. 1. tract. 27. cap. 6. n. 119. asserentes parum referre an labor sit corporis, vel animi, si de facto cum ieiunio non potest consistere.

6. Non habeo itaque circa hanc doctrinam difficultatem, sed difficultas est, an labor Inquisitorum, Præsidentum Consiliorum, & similibus sit ita exemptus, ut cum ieiunio consistere nequeat. Hurtadus, & Pasqualigus asserunt. Ego non ita generaliter lo-

quar, sed hoc prudenti confessario remittendum arbitror, qui considerabit vires, & complexiones vnusquisque in ordine ad laborem illum sustinendum, & secundum prudentiam determinabit, si cum ieiunio sit incompatibilis.

7. Ego quidem, ut dixi non absolute liberarem à ieiunio omnes Inquisitores, Præsides Consiliorum, & Consilij iudices magnæ Curie, Senatores, & Regentes alicuius Cancellariæ, & mihi constat ut plurimum ferè omnes ex supradictis ieiunia obseruare, nisi quis ex aliquo morbo, & causa particulari à confessario excusetur; vnde videtur per se loquendo, experientia teste, laborem supradictorum non esse ita improbum, ut non possit cum ieiunio sustineri ad exemplum Lectorum, & Prædicatorum, quod pro sua sententia adducit Hurtadum, ubi supra.

8. Respondeo negando id, quod ipse absolute asserit, ut patet ex his, quæ me citato, docet Angelus Bossius tom. 3. tit. 21. n. 78. ubi firmat, non omnes regentes Cathedralium excusari, sed tantum illos, quorum labor est improbus, vel quia, ita debiles sunt, ut sufficienter studere non possint, ut lectionem explicent, & legant cum satisfactione.

9. Vide etiam Villalob in sum tom. 1. tr. 23. diff. 4. n. 5. & Sanch. in opusc. t. 1. §. c. 1. dub. 13. n. 8. asserentes, quod labor, qui in legenda quotidie vnâ lectione inuenitur leuis est, & modicus, & compatibilis cum ieiunio.

10. Aliqui verò cum distinctione loquuntur, ut me citato tenet Leander, de Præcept. Eccles. tr. 3. d. 8. quest. 116. Vnde Pater Hurtadus non debebat adducere exemplum de lectoribus, ut absolute adducit; Hinc Roccaful. tom. 2. lib. 3. de Præcept. Eccles. capite nono, numero 163. me citato, docet regulariter Doctores posse ieiunare, & qui dicunt, istos non teneri ieiunare, intelligendi sunt, quando commodè munus lectoris non possint exercere ieiunando, & numero 178. sic ait: Aduertes ex Diana, non omnes lectores excusandos esse; sed tantum illos, quorum labor magnus est; vel quia debiles ita sunt, ut non possint ieiunando studere, legere, & explicare lectionem, ut oportet; ergo nimis ample, & absolute exemplum de lectoribus adduxit.

11. * Et ad aliud exemplum de concionatoribus aliter non posse applicari in casu nostro, quia ut, me citato obseruat Leander, ubi supra, §. 111. concionatores quotidie concionantes nimis laborant ob vehementem agitationem corporalem, & ob fixam menti attentionem, quam necessario habent ad id munus rectè obeundum: Adde laborem in concione memoriter retinenda, quæ quidem non militat in Inquisitoribus, Præsidentibus, Consilijariis, &c. pro ieiunio non obseruando.

12. Labor enim esse non videtur ita improbus, non laborant agitando corpus, sed sedent, illa fixa mentis attentione ad suum munus exequendum non indigent, & dum alios audiunt, vel inter se negotia conferunt, loquuntur etiam hilariter de aliis negotiis indifferentibus ad relaxandum animum, & labor eorum est etiam interpollatus videlicet manè, & vesperè.

13. Ergo non videtur talis labor incompatibilis cum ieiunio, ut est labor concionatorum quadragesimalium, & nituntur aduersarij probare: Nam de istis vti bene obseruat Leander loco citato id consuetudo declarat, & asserit; sed ego vt superius dixi contrarium assero in exemplis allatis ab Hurtado, nam supradicti Præsides, Inquisitores, Consilijarij, &c. omnes ieiunant, nisi aliquis sit ita debilis complexionis, quod illi facere non possit.

14. Vnde si argumentor contra Hurtadum, concionatores pij, & serupulosa conscientia ita, &c.

Sup. hoc inf. in §. Respondeo. & §. Et ad illud, huius Res. & in aliis §§. eorundem annotationibus.